

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Ceza İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 19120602-045-02-0269-2017-E.1775/56610
Konu : Taraplardan Birinin Yurtdışında Olması Halinde
Uzlaştırma Yoluna Gidilip Gidilemeyeceği

23/08/2017

TEKİRDAĞ CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

İlgi : 27/02/2017 tarih ve 21940216/E.-B.M.2017/2164 sayılı yazı.

Uzlaştırma işlemi yapılacak taraflardan birinin yurtdışında olması durumunda dosyanın, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 253 üncü maddesinin altıncı fıkrasına göre uzlaştırma yoluna gidilmeksizin doğrudan mı, yoksa yurtdışında bulunan tarafa uzlaştırmacı tarafından ulaşılmaya çalışılıp, tarafa ulaşılamaması durumunda mı sonuçlandırılması gerektiği hususlarında tereddüt olduğundan bahisle görüş talep eden ilgi yazı ve eki incelendi.

Bilindiği üzere;

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun,

“Uzlaştırma” kenar başlıklı 253 üncü maddesinde; “(Değişik: 6/12/2006-5560/24 md.)

(1) Aşağıdaki suçlarda, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar gören gerçek veya özel hukuk tüzel kişinin uzlaştırılması girişiminde bulunulur:

a) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlar.

b) Şikâyete bağlı olup olmadığına bakılmaksızın, Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Kasten yaralama (üçüncü fıkra hariç, madde 86; madde 88),

2. Taksirle yaralama (madde 89),

3. (Ek: 24/11/2016-6763/34 md.) Tehdit (madde 106, birinci fıkra),

4. Konut dokunulmazlığının ihlali (madde 116),

5. (Ek: 24/11/2016-6763/34 md.) Hırsızlık (madde 141),

6. (Ek: 24/11/2016-6763/34 md.) Dolandırıcılık (madde 157),

7. Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması (madde 234),

8. Ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması (dördüncü fıkra hariç, madde 239),

suçları.

c) (Ek: 24/11/2016-6763/34 md.) Mağdurun veya suçtan zarar görenin gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi olması koşuluyla, suça sürüklenen çocuklar bakımından ayrıca, üst sınırı üç yılı geçmeyen hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlar.

(2) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olanlar hariç olmak üzere; diğer kanunlarda yer alan suçlarla ilgili olarak uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, kanunda açık hüküm bulunması gerekir.

(3) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile, (...) cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda, uzlaştırma yoluna gidilemez. (Ek cümle: 26/6/2009 - 5918/8 md.) Uzlaştırma kapsamına giren bir suçun, bu kapsama girmeyen bir başka suçla birlikte işlenmiş olması hâlinde de uzlaşma hükümleri uygulanmaz.

(4) Soruşturma konusu suçun uzlaşmaya tâbi olması ve kamu davası açılması için yeterli şüphenin bulunması hâlinde, dosya uzlaştırma bürosuna gönderilir. Büro tarafından görevlendirilen uzlaştırmacı, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar görene uzlaşma teklifinde bulunur. Şüphelinin, mağdurun veya suçtan zarar görenin reşit olmaması halinde, uzlaşma teklifi kanunî temsilcilerine

yapılır. Uzlaştırmacı, uzlaşma teklifini açıklamalı tebligat veya istinabe yoluyla da yapabilir. şüpheli, mağdur veya suçtan zarar gören, kendisine uzlaşma teklifinde bulunulduktan itibaren u gün içinde kararını bildirmediği takdirde, teklifi reddetmiş sayılır.

(5) Uzlaşma teklifinde bulunulması halinde, kişiye uzlaşmanın mahiyeti ve uzlaşmayı kabul veya reddetmesinin hukuk sonuçları anlatılır.

(6) Resmî mercilere beyan edilmiş olup da soruşturma dosyasında yer alan adreste bulunmama veya yurt dışında olma ya da başka bir nedenle mağdura, suçtan zarar görene, şüpheliye veya bunların kanunî temsilcisine ulaşılamaması halinde, uzlaştırma yoluna gidilmeksizin soruşturma sonuçlandırılır.

(7) Birden fazla kişinin mağduriyetine veya zarar görmesine sebebiyet veren bir suçtan dolayı uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, mağdur veya suçtan zarar görenlerin hepsinin uzlaşmayı kabul etmesi gerekir.

(8) Uzlaşma teklifinde bulunulması veya teklifin kabul edilmesi, soruşturma konusu suça ilişkin delillerin toplanmasına ve koruma tedbirlerinin uygulanmasına engel değildir.

(9) (Mülga: 24/11/2016-6763/34 md.)

(10) Bu Kanunda belirlenen hkimin davaya bakamayacağı haller ile reddi sebepleri, uzlaştırmacı görevlendirilmesi ile ilgili olarak göz önünde bulundurulur.

(11) Görevlendirilen uzlaştırmacıya soruşturma dosyasında yer alan ve Cumhuriyet savcısınca uygun görülen belgelerin birer rneği verilir. Uzlaştırma bürosu uzlaştırmacıya, soruşturmanın gizliliği ilkesine uygun davranmakla yükümlü olduğunu hatırlatır.

(12) Uzlaştırmacı, dosya içindeki belgelerin birer rneği kendisine verildikten itibaren en geç otuz gün içinde uzlaştırma işlemlerini sonuçlandırır. Uzlaştırma bürosu bu süreyi en çok yirmi gün daha uzatabilir.

(13) Uzlaştırma müzakereleri gizli olarak yürütülür. Uzlaştırma müzakerelerine şüpheli, mağdur, suçtan zarar gören, kanunî temsilci, mdafı ve vekil katılabilir. şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenin kendisi veya kanunî temsilcisi ya da vekilinin müzakerelere katılmaktan imtina etmesi halinde, uzlaşmayı kabul etmemiş sayılır.

(14) Uzlaştırmacı, müzakereler sırasında izlenmesi gereken yöntemle ilgili olarak Cumhuriyet savcısıyla görüşebilir; Cumhuriyet savcısı, uzlaştırmacıya talimat verebilir. (15) Uzlaşma müzakereleri sonunda uzlaştırmacı, bir rapor hazırlayarak kendisine verilen belge rnekleleriyle birlikte uzlaştırma bürosuna verir. Uzlaşmanın gerçekleşmesi halinde, tarafların imzalarını da içeren raporda, ne suretle uzlaşıldığı ayrıntılı olarak açıklanır. (Ek cümle: 24/11/2016-6763/34 md.) Uzlaştırma bürosu soruşturma dosyasını, raporu ve varsa yazılı anlaşmayı Cumhuriyet savcısına gönderir.

(16) Uzlaşma teklifinin reddedilmesine rağmen, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar gören uzlaştıklarını gösteren belge ile en geç iddianamenin düzenlendiği tarihe kadar Cumhuriyet savcısına başvurarak uzlaştıklarını beyan edebilirler.

(17) Cumhuriyet savcısı, uzlaşmanın, tarafların zgr iradelerine dayandığını ve edimin hukuka uygun olduğunu belirlerse raporu veya belgeyi mühür ve imza altına alarak soruşturma dosyasında muhafaza eder.

(18) Uzlaştırmanın sonuçsuz kalması halinde tekrar uzlaştırma yoluna gidilemez.

(19) Uzlaşma sonucunda şüphelinin edimini def'aten yerine getirmesi halinde, hakkında kovuştırmaya yer olmadığı kararı verilir. Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya srekliлик arzetmesi halinde, 171 inci maddedeki şartlar aranmaksızın, şüpheli hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilir. Erteleme süresince zamanaşımı işlemez. Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararından sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, 171 inci maddenin dördüncü fıkrasındaki şart aranmaksızın, kamu davası açılır. Uzlaşmanın sağlanması halinde, soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası aılamaz; açılmış olan davadan feragat edilmiş sayılır. şüphelinin, edimini yerine getirmemesi halinde uzlaşma raporu veya belgesi, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 38 inci maddesinde yazılı ilam mahiyetini haiz belgelerden sayılır.

(20) Uzlaştırma müzakereleri sırasında yapılan açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuştırmada ya da davada delil olarak kullanılamaz.

(21) Şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenden birine ilk uzlaşma teklifinde bulunduğu tarihten itibaren, uzlaştırma girişiminin sonuçsuz kaldığı ve en geç, uzlaştırmacının raporunu düzenleyerek uzlaştırma bürosuna verdiği tarihe kadar dava zamanaşımı ile kovuşturma koşulu olan dava süresi işlemez.

(22) (Değişik birinci cümle: 24/11/2016-6763/34 md.) Uzlaştırmacıya Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen tarifeye göre ücret ödenir. Uzlaştırmacı ücreti ve diğer uzlaştırma giderleri, yargılama giderlerinden sayılır. Uzlaşmanın gerçekleşmesi halinde bu giderler Devlet Hazinesi tarafından karşılanır.

(23) Uzlaşma sonucunda verilecek kararlarla ilgili olarak bu Kanunda öngörülen kanun yollarına başvurulabilir.

(24) (Değişik: 24/11/2016-6763/34 md.) Her Cumhuriyet başsavcılığı bünyesinde uzlaştırma bürosu kurulur ve yeteri kadar Cumhuriyet savcısı ile personel görevlendirilir. Uzlaştırmacılar, avukatların veya hukuk öğrenimi görmüş kişilerin yer aldığı, Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen uzlaştırmacı listelerinden görevlendirilir. Uzlaştırmacı, hazırladığı raporu, tutanakları ve varsa yazılı anlaşmayı büroya gönderir. Uzlaştırma süreci sonunda soruşturma dosyaları, uzlaştırma bürosunda görevli Cumhuriyet savcıları tarafından sonuçlandırılır.

(25) (Ek: 24/11/2016-6763/34 md.)Uzlaştırmacıların nitelikleri, eğitimi, sınavı, görev ve sorumlulukları, denetimi, eğitim verecek kişi, kurum ve kuruluşların nitelikleri ve denetimleri ile uzlaştırmacı sicili, uzlaştırmacılar ve eğitim kurumlarının listelerinin düzenlenmesi, Cumhuriyet başsavcılığı bünyesinde kurulan uzlaştırma bürolarının çalışma usul ve esasları, uzlaştırma teklifi ile müzakere usulü, uzlaştırma anlaşması ve raporda yer alacak konular ile uygulamaya dair diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

“Mahkeme tarafından uzlaştırma” kenar başlıklı 254 üncü maddesinde; “(Değişik: 6/12/2006-5560/25 md.)

(1) Kamu davası açıldıktan sonra kovuşturma konusu suçun uzlaşma kapsamında olduğunun anlaşılması halinde, kovuşturma dosyası, uzlaştırma işlemlerinin 253 üncü maddede belirtilen esas ve usûle göre yerine getirilmesi için uzlaştırma bürosuna gönderilir.

(2) Uzlaşma gerçekleştiği takdirde, mahkeme, uzlaşma sonucunda sanığın edimini def’aten yerine getirmesi halinde, davanın düşmesine karar verir. Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, taksitli bağlanması veya süreklilik arz etmesi halinde; sanık hakkında, 231 inci maddedeki şartlar aranmaksızın, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilir. Geri bırakma süresince zamanaşımı işlemez. Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildikten sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, mahkeme tarafından, 231 inci maddenin onbirinci fıkrasındaki şartlar aranmaksızın, hüküm açıklanır.”

05/08/2017 tarihli ve 30145 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza Muhakemesinde Uzlaştırma Yönetmeliğinin;

“Genel hükümler” kenar başlıklı 7 nci maddesinin on ikinci fıkrasında; “ (12) Resmî mercilere beyan edilmiş olup da soruşturma veya kovuşturma dosyasında yer alan adreste bulunmama veya yurt dışında olma ya da başka bir nedenle mağdura, suçtan zarar görene, şüpheliye, sanığa veya kanunî temsilcisine ulaşılamaması hâlinde soruşturma veya kovuşturma konusu suçla ilgili uzlaştırma yoluna gidilmez.”

Hükümleri yer almaktadır.

Uzlaşma; uzlaştırma kapsamına giren bir suç nedeniyle, şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar görenin anlaşmış olmalarını, uzlaştırma ise; uzlaştırma kapsamına giren bir suç nedeniyle şüpheli veya sanık ile mağdur, suçtan zarar gören veya kanuni temsilcisinin, uzlaştırmacı tarafından anlaşdırılmaları suretiyle uyuşmazlığın giderilmesi sürecini ifade etmektedir.

Öte yandan alternatif çözüm yollarından birisi olan uzlaştırmacının temel amacı; ceza yargılamasını hızlandırmak, tarafları tarafsız bir uzlaştırmacı marifetiyle barıştırmak, fail-mağdur çatışmasını ortadan kaldırarak toplumsal barışa ve adaletin tecellisine katkı sağlamaktır. Bahse konu amaçların gerçekleşebilmesi, kurumdan beklenen faydaların sağlanabilmesi için; uzlaştırma sürecine başlanmadan önce tarafların hakları, uzlaştırmacının mahiyeti ve verecekleri kararların hukuki sonuçları

hakkında bilgilendirilmeleri gerekir. Bu kapsamda görevlendirilen uzlaştırmacı; tarafları süreç konusunda aydınlatmak, uzlaşma teklif formunda yazılı olan hususları açıklamak, süreç ile ilgili tarafların sorularına cevap vermek ve uzlaştırma müzakerelerini sağlıklı bir şekilde yürütmek yükümlülüğü altındadır. Başka bir ifade ile uzlaştırma sürecinin etkin bir şekilde işleyebilmesi için uzlaştırmacının şüpheli, sanık, katılan, mağdur veya suçtan zarar görene yahut bunların kanunî temsilcisine ulaşabilmesi, sonrasında uzlaşma teklifinde bulunması, kabulü halinde ise müzakerelere geçerek süreci sonlandırması, nihayet tarafların oluşan özgür iradesine göre bir rapor hazırlaması gerekmektedir.

Diğer yandan 5271 sayılı Kanununun 253 üncü maddesinin altıncı fıkrasında resmî mercilere beyan edilmiş olup da soruşturma dosyasında yer alan adreste bulunmama veya yurt dışında olma ya da başka bir nedenle mağdura, suçtan zarar görene, şüpheliye veya bunların kanunî temsilcisine ulaşılamaması halinde, uzlaştırma yoluna gidilmeksizin soruşturmanın sonuçlandırılacağının hüküm altına alındığı görülmektedir. Ayrıca 05/08/2017 tarihli ve 30145 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza Muhakemesinde Uzlaştırma Yönetmeliğinin 7 nci maddesinin on ikinci fıkrasında da; resmî mercilere beyan edilmiş olup da soruşturma veya kovuşturma dosyasında yer alan adreste bulunmama veya yurt dışında olma ya da başka bir nedenle mağdura, suçtan zarar görene, şüpheliye, sanığa veya kanunî temsilcisine ulaşılamaması hâlinde soruşturma veya kovuşturma konusu suçla ilgili uzlaştırma yoluna gidilemeyeceğinin düzenlendiği anlaşılmaktadır.

Cezai uyuzmazlığın hızlı bir şekilde çözülmesi için öngörülen bir yol olan uzlaştırmada; taraflara ulaşılmasında zorluk yaşanılıyorsa, uzlaştırma kurumundan beklenen fayda sağlanamaz. Bu nedenle az yukarıda anılan düzenlemeler ile esasen uyuzmazlığın daha kısa sürede çözülmesini hedefleyen uzlaştırma kurumunun, soruşturma veya kovuşturma evrelerini uzatan, sürüncemede bırakan, Kanunda uzlaştırma süreci için öngörülen sürelerde sonuç alınabilmesini engelleyen bir neden haline gelmesinin önüne geçilmesi amacı güdülmüştür.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar bir bütün olarak değerlendirildiğinde; taraflardan birinin yurtdışında olması hâlinin, uzlaştırma yoluna gidilmemesi için yeterli olduğu düşünölmektedir. Bu durumda tarafın yurtdışı adresi belli olsa dahi uzlaştırma yoluna gidilmemesi gerektiği, zira bahse konu durumun varlığı halinde uzlaştırma sürecinin, Kanunda öngörülen sürede sonuçlandırılmasının da güç olacağı değerlendirilmektedir.

Bu itibarla;

Taraflardan birinin yurtdışında olması hâlinde, tarafın yurtdışı adresi belli olsa dahi, dosyanın 5271 sayılı Kanununun 253/6 ve Ceza Muhakemesinde Uzlaştırma Yönetmeliğinin 7/12. maddeleri uyarınca, uzlaştırma yoluna gidilmeksizin sonuçlandırılması gerektiği,

Mütalaa edilmekle birlikte, sorunun kanun ve yargı yoluyla çözülmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Fahrettin KIRBIYIK
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür V.

*** Bu belge, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmıştır.
Ayrıca fizikî olarak gönderilmeyecektir.**

Millî Müdafaa Cad.No.22 Bakanlıklar 06420 Bakanlıklar-Çankaya/ ANKARA
Faks: 0312 219 43 19
E-posta: cigm@adalet.gov.tr İnternet adresi: www.adalet.gov.tr

Bilgi için: Hasan ACAR
Şube Müdürü
Telefon No: 0312 414 82 27